

Elhunyt Gyurók György

A Magyarországi Délszlávok Demokratikus Szövetsége, a Hazafias Népfrent Országos Tanácsa és a Művelődési Minisztérium mély fájdalommal tudatja, hogy Gyurók György, a Magyarországi Délszlávok Demokratikus Szövetségének főtákará, aki csaknem negyedszázadon át dolgozott a Magyarországon élő horvát, szerb és

szlovén nemzetiségű szolgálatban, életének 46. évében szívvroham következtében váratlanul elhunyt.

Személyében a magyarországi nemzetiségek ügyének odaadó, fáradhatatlan munkásságát gyászolják. Gyurók György temetése szeptember 3-án 15 órakor lesz a mohácsi városi temetőben. (MTI)

Emlékta a pásztorművészek

Kapoli Antal Kossuth-díjas faragóra emlékeztek vasárnap Somogyhárságyon. A dunántúli pásztorművészet kiemelkedő alakja negyedszázada hunyt el ebben a Szigetvár közelében levő falucskában. Az évforduló alkalmából Kapoli-émlékta állították fel a somogyhársági temetőben, ahol a népművész sírja van. A három méter magas faragott tölgyfarönk Szatyor Győző népművész alkotása.

Változik az Ifjú Gárda

Féltő gondoskodás hozta létre annak idején a nevelőotthonokat. Családjukat vesztett gyerekeket fogadott mindegyik a falai közé. A létbizonytalanságból érkezőnek adott élelmet, ruhát, szállást úgy, hogy lelki-szellemi fejlődésüket is segítette. Sokat változtak azóta a körülményeink, árva helyett legtöbbször a családból kivasztott gyermekekről kell gondoskodniuk. Hosszú évek tapasztalata is azt mondja, muszáj változtatni az eddigi gyakorlaton.

A család a legtermészetesebb képződménye társadalmunknak, a gyermekek egészséges fejlődésének, céltudatos nevelésének pótolhatatlan fészke. Régióta tudjuk, hogy a család melege mintaként is szolgál a gyermek majdani apai vagy anyai magatartásához. Aki nélkülözni volt kénytelen a családi szeretetet, szinte képtelen lesz saját családi szeretetben együtt tartani. Ezért hangoztatják egyre többen, hogy a nevelőotthonok nem az egyedül üdvözítő megoldások, a pótcsalád, a nevelőszülő közreműködés — ha a kiválasztás sikerült, és az elhatározás tartós — többet adhat az intézeti nevelésnél. Parancsoló követelményként lépett azonban elő az is, hogy a nevelőotthonok is közelítsenek a családi modellhez, amennyire ez egyáltalán lehetséges.

A szegedi Ifjú Gárda Nevelőotthon főnállása óta talán legjelentősebb változásait éli át. Megkértük Takács Jánosné, az intézet igazgatóját, válaszolja a változások lényegét.

— Bármilyen ok miatt került is valaki állami gondozásba, az eddigi gyakorlat szerint három évig csecsemőotthonban nevelkedett, onnan óvodásonthoz került. Iskolába lépésével szinte automatikusan az alsó tagozatosoknak szervezett nevelőotthon lakója lett, később a felső tagozatosok otthonába költözött, az iskola elvégzése után pedig az ifjúsági otthon következett. Az átlépések soha nem mennek megárazkodtatások nélkül, hiszen a gyermek nevelésének egyik legfontosabb kelléke a viszonylagos állandóság, és az életkorhoz igazodó, az állandóság érzését továbbra is adni tudó, rugalmas változás. Némely gyerek, mire hozzánk jutott, megjárta egy-két nevelőszülő is, velük együtt mindig iskolát is változtatva. Mondjam ezért után azt a profán hasonlatot, hogy a macska is egy környezetet tud igazán megszokni? Más megvételből jött hozzánk az egyik kislány, legnagyobb megdöbbenésünkre tizennyolc éves volt tizennyolc éves!

— A következmények?

— Ha lezárt szakasznak tekintenék a nevelőotthoni nevelést, úgy-ahogy elégedettek lehetnénk. Minden nevelés lényege azonban, hogy az életre, a felnőtt korra akar előkészíteni, nyilván ezt akarjuk mi is. A családi életre, Csak hogy a sok hányódás azzal a következménnyel jár, hogy sok gyermekünk később sem lesz képes tartós kapcsolatokra. Ha konfliktushelyzetbe kerül, nem tudja megoldani gondjait, mert nincs hozzá mintája, egyszerűen kilép belőle. Ha a család okozta a konfliktust, a családból lép ki.

— Csökkenthető a vándorlás?

— Okos belátással meg is szüntethető. A főt gyermekváros eleve úgy indult már, hogy kicsi korától felnőtt koráig egy helyen nevelkedhessen minden lakója. A mi intézetünk tovább őrizte a korosztályhoz kötődő szigorú rendszerét, mint kellett volna.

— Testvérek is külön nevelkedtek.

— Szomorú precizitás. Sem apját, sem anyját nem ismeri a gyerek, lelkiileg tehát sérült. Kapaszkodhatna testvérebe, mert annak a sorsa is pontról pontra egyezik a övével, de koránál fogva az éppen egy másik otthonban lakik. Az összes humánus törekvés itt már a maga ellentétébe csap át.

— Mit lehet tenni?

— Úgy rendezkedünk be, hogy hároméves kortól tizennyolc éves korig itt maradjanak gyermekeink. A második tanévet kezdjük úgy, hogy óvodás korúak is van-

nak nálunk. Tavaly szeptemberben csak négyen voltak, most húszan. Öt gyermekünk járt általános iskolába tavaly, most huszonzhat.

— Hogyan fogadták a nagyobbak a kicsiket?

— Sehoggy. Többségük nem is törődött velük. Ez az életmenny hiányzik belőlük, de maguk nem érzik a hiányát. Jó lenne azt mondani, hogy a nagyobbak dédelgetik a kicsiket, hogy vigyáznak rájuk, hogy szeretnek együtt lenni velük, de nem így van. Akad néhány mindig, aki szívesen segít körülöttük, de nem ez a jellemző. El kell telnie néhány évnek, amíg ez lesz a természetes.

— Az átalakítás mindig nehéz.

— Csak annyiban, hogy a nevelőtestületünk is átszerveződik, Óvónők és gyermekgondozók kellett az óvodások mellé, tanítók a kisiskolásokhoz, és így tovább.

— Anyagi nehézségek?

Az állam mindig sokat adoz ránk, megoldhatatlan gondjaink most sincsenek. Kulcsszámokat kaptunk, más berendezéseket is kaptunk. Egy éve tart az épület belső felújítása, ezzel egy időben változtatunk az új követelmények szerint.

— Az új szisztéma szinte sugallja, hogy pályakezdő pedagógusok között válogassanak.

— Nem lenne jó, ha ezt tennék. Ha az életre akarunk nevelni, a gyermeknek meg kell tanulnia a fiatal és a nyugdíjhoz közel levő nevelőkhöz is alkalmazkodnia. Tőlük veszik a mintát saját további életükhöz, igen fontos tehát, hogy jól válaszunk.

Horváth Dezső

Püspökválasztás

Az északi evangélikus egyházkerület gyülekezetei let püspökévé. Az Elnöki Tanács dr. Ottlyk Ernő püspök felmentéséhez és dr. Nagy Gyula püspökké választásához a hozzájárulást megadta.

Diákakadémia

Ülésezett a városi KISZ-bizottság

Ez az új iskolai év várhatóan „kedvesebb” lesz a szegedi diákoknak, mint a korábbiak voltak. Az órákra ugyan idén is készülődniük kell, s a dolgozatírások, feleletések alól sem mentesülnek hét közben, 5 napig. Am az elkövetkező hónapok szombatjain és vasárnapjain is tart iskola kapuk várják őket. Hogy mi célból? Többek között arról tárgyalt a KISZ Szeged városi Bizottsága, tegnap, hétfőn megtartott, soros ülésén. Nagy Zsuzsa, a városi KISZ-bizottság munkatársa terjesztette a testület elé azt az intézkedési tervet, amely tizenéves diákifjúságnak színes, gazdag hétfői programválaszték biztosításáról rendelkezik. (Az intézkedési terv a KISZ Központi Bizottsága az évi március 10-i határozatának végrehajtását szolgálja.) A 8 ezer szegedi középiskolás szórakoztatásáról a terv szerint az Ifjúsági Ház és a két napra diákakcentrummá alakított iskolák gondoskodnak majd. A diákcentrumokban amatőr művészeti csoportok alakulhatnak. A klubok vezetőinek módszervásár, a diákakadémia gondozásának feladatai, végül Szabó Agnes, városi úttörőelnök a KISZ-és úttörőszervezetek feladatai, a KISZ-életre történő felkészítésben címmel terjesztett javaslatot a bizottság elé, amely azt elfogadta.

Novákné Halász Anna szóbeli tájékoztatót tartott a 16. Szegedi Ifjúsági Napok megrendezésének tapasztalatairól, végül Szabó Agnes, városi úttörőelnök a KISZ-és úttörőszervezetek feladatai, a KISZ-életre történő felkészítésben címmel terjesztett javaslatot a bizottság elé, amely azt elfogadta.

Örzök és elhagyók

Hihetnénk: ha bárkit is öríznek, eleve nem lehet valami kellemes dolog. Kényes, voltaképpen szabadságkorlátozást jelent, következőképpen szigorú és erényesített hatalmat föltételez. Mindez elvben igaz, a dolog mégsem ilyen egyszerű. Sőt, még csak nem is ennyire egyértelmű, már ami a negatív előjelet illeti. Hogy mennyire, arra televízióknak a múlt héten több példával is szolgált.

Igen szimpatikus s egyben a leginkább szükséges örzök egyike például Ráday Mihály. Unokáink sem fogják látni, avagy városvédő Pallasz Athéné kezéből időnként ellopják a lándzsát című városvédő sorozatának szerdán este bemutatott legfrissebb darabja valami olyasmit bizonyított, hogy a jó ügyért hadakozó ember csatáinál alig akad krimi, izgalmasabb vállalkozás. Ahogyan Ráday örzí és örízni akarja múltunk építészeti hagyományait, ahogyan város- és műemlékvédelemmel küzd a technokrata barbarizmus, a felelőtlen, hebehurgya vagy egyszerűen csak végtelenül ostoba rombolások az új oltárán mindent esztelenül feláldozó akciók ellen — lassanként szoborként magasodik Pallasz Athéné mellé. Gyanítom, hogy mindezekkel együtt még valami mást is véd: a

múlt látható emlékeivel identitásunk, önazonosságunk történelmi képét, igencsak érthetően. Hűvös-ökös, intelligens stílusa láttán az az örző-embertípus juthat eszünkbe, akinek láttán önkéntelenül megnyugodhatunk, letlégyn bármi okunk az idegeskedésre: amíg ez az ember a helyén van, nincs, nem lehet nagyon nagy baj.

Akad persze, aki örízni akar ugyan, de ehelyett — elhagyja azt, aminek megtartására eredetileg vállalkozott. Ha például művészi produkcióról beszélünk: a színvonalat áldozza föl az imitáció oltárán. Csütörtökön este Huguha elmegy a cirkusz címmel sugároztak egy műsort, amelynek főszereplője Jobba Gabi volt. Hogy a Jobba kínai jobb: nem derült ki. De hogy, mondjuk, a Mireille Matthieu-nél nem: a biztos. Akármennyire is akarta utánozni, igaz, megörzött valamit a sanzonelőadók arany középszeréből, de e tárgyból ennyi, sajna, roppant kevés.

Örzik — muszájból — igen sok gyereket is. Állami nevelőintézetekben. Az állami gondozottaknak, sajnós, igen népes seregéről készített filmet a szegedi tévéstudió (szerdán láthattuk). A kényszerűen örzötték-gondozottak és a mindezt felelős szakemberek megnyilatkozása

sait dialektikus egységbe foglalván. A szerkesztő-röporter Király Zoltán frapánsan használta föl Horváth Dezső forgatókönyvét: a személyiségfejlődés zavarai, az intézeti struktúra gondjai, valamint az örökbe fogadás bürokratikus nehézségei (és egyáltalán nagyon is emberi oldalai) úgy alkotnak kerek egészt, hogy keretét az állami gondozott kislí család és szeretet utáni sóvárgásának megrendítő mondatai adták. „Mi az, hogy család?” — hangzott a kérdés. „Család... nem 's tudom” — volt a válasz. S eme röpké expozíció minden látványos, statisztikai helyzetjelentésekkel és szépen „cizellált” képsoroknál díszített bevezetőnél többet adott. Ami pedig kibomlott mindebből, az alapos és átgondolt körképe volt mindazok világnak, akik — a film címét idézve — Cím nélkül élnek és nőnek föl. Megszóltat a nevelőotthoni igazgató és az ifjúsági idegrendező főorvosa, a Csongrád megyei főügyész és képviselője, több volt állami gondozott, és egy örökbe fogadó házaspár. S noha a film sokkal inkább elméleti-regisztráló, mint dokumentumröport-szerű alkotásnak minősíthető, mégis jó érzékel bontotta ki a hétköznapi praxist a sok szakembervéleményből. Befejezésül pedig szép, hatásos, ugyanakkor mértékartú jelenettel zártak, tulajdonképpen az örökbe fogadást ajánlva legalábbis az egyik lehető legjobb kiútként.

Örzök, elhagyók — az állami gondozottak sorsa is e két szó mélyebb-differenciáltabb mögöttes rejtje. Örízni igenis sok mindent kell. Embereket csak kivételes esetben és helyzetben s főleg — akkor sem mindig, hogyan. Akik viszont elhagynak — gyereket, szerelmet vagy mást — föltehetően mást vélnek megörízni. Amit viszont a televízió megörízhet (Ráday Mihály- vagy Cím nélkül-módra), az ilyen. Eppen elég.

Domonkos László

Napkollektorok

A napsugárzás hőenergiáját hasznosítja vízmelegítésre a Tiszaföldvári Építő-, Vasipari és Szolgáltató Szövetkezet új terméke, a Solarfor nevű napkollektor. A berendezés, amely két üzemmódnak — Forrai Sándor és Huszár Károly — tervei alapján készül, nyaraló- és lakóépületek idényjellegű melegvíz-ellátására, alacsony hőmérsékletű fűtőrendszerek üzemeltetésére és kisebb méretű medencék vizének hőszabályozására alkalmas. A dohányzóasztal nagyságú napkollektor minden tetőszerkezetbe beépíthető, s a berendezés hőfelvételét, a bordázott csőgyűjtőt kell a vízvezetékhez csatlakoztatni.

A csőgyűjtőt kitöltő víz felmelegedése az így keletkező fajsúlykülönbség következtében folyamatos áramlást indít meg. A napkollektor komplett melegvíz-ellátó rendszerrel együtt alkalmazható — Forrai Sándor és Huszár Károly — tervei alapján készül, nyaraló- és lakóépületek idényjellegű melegvíz-ellátására, alacsony hőmérsékletű fűtőrendszerek üzemeltetésére és kisebb méretű medencék vizének hőszabályozására alkalmas. A dohányzóasztal nagyságú napkollektor minden tetőszerkezetbe beépíthető, s a berendezés hőfelvételét, a bordázott csőgyűjtőt kell a vízvezetékhez csatlakoztatni.

A tiszaföldvári szövetkezet vállalja a napkollektorok gyors, szakzszerű felszerelését és üzembehelyezését is.

Rádiófigyelő

Kolozsvári utca 2.

Szerencsés éteri körülmények szükségesek ahhoz, hogy a Besenyszögi úti adóállomásról Szegedig érkezzék a hang. Pedig az Alföld rádiójáról van szó, a szolnoki stúdió műsoráról, ami pedig számot tarthatna a Szegeden és a Csongrád megyében élők érdeklődésére is, hiszen a stúdió munkatársai rendszeresen, s igen gyorsan, még aznap tájékoztatnak az Alföldön történtekről, amikor az események zajlanak. A napilapok csak másnap jelennek meg...

Nemrégiben egy egész héten át vendégeskedtem a mikrofonos újságíró szolnoki műhelyében. Tudom tehát, hogy híradásaink érdekesek és izgalmasak. S tudom azt is, hogy hiába csavargatom Szegeden a rádió gombjait, nem hallom, hogy néhány perccel azelőtt mi történt az alföldi rónán. Régióta beszélnek, hogy a közeljövőben Szegedre is telepítenek egy körzeti stúdiót. Mit régóta? Beszéljük ezt már vagy húsz éve. Tervekről, próbálkozásokról most is hallani néha, ám történni nem történik semmi.

Hogy ennek az egyre nehezebb gazdasági körülmények-e az okai, nem tudom. Bár valószínűleg azok is. Egy rövid hét azonban meggyőzött arról, hogy Szegednek is szüksége volna egy helyi rádióra. Már csak azért

is, mert egy olyan periódusában a világnak, amikor a gyors információk aranyát érnek, igen jól megférhetne a két nagy hagyományokkal rendelkező napilap mellett — melyek az események elemzésére is tudnak vállalkozni — egy friss híreket és információkat „jelenidőben” közvetítő rádió.

Egy stúdió azt is jelenthetné, hogy Szeged erősebb szálakkal kapcsolódik a „telekommunikáció” vérkeringésébe. A rádió körzeti stúdióiban ugyanis általában több mint egy tucat újságíró dolgozik, akik a rádió központi adásaiban is rendszeresen jelentkeznek kisebb-nagyobb lélegzetű riportjakkal.

A Kolozsvári utcában majdnem harminc éve működik már a stúdió. Ahogy tapasztaltam, a Szolnokon és környékén élők délutánonként szívesen állítják készülékeiket a 222 méteres középhullámra.

A Rádiófigyelő mai és nem is túl hosszú — cikkét talán éppen ezért írtam nem a rádióról, hanem a rádió szegedi hiányáról. Talán egyszer, talán nem is olyan túl soká, felhangzik az éterben egy új szignál. A rádió szegedi stúdiójáé. Nem tudom mikor, de reménykedem, hogy hamarosan...

P. F.